

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Siviilioikeusyksikkö
LsN Riitta Haapasaari

Lausunto

19.10.2020

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta sekä ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain 9 b §:n ja 10 §:n 4 momentin kumoamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikkoasiassa.

Oikeusministeriö esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Yleistä

Oikeusministeriö pitää kannatettavana osittain päällekkäisten korvausjärjestelmien yhdistämistä ja korvaustoiminnan keskittämistä Valtiokonttorin hoidettavaksi. Muiden ehdotettujen muutosten osalta oikeusministeriö kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin.

Riskialttiissa toiminnassa aiheutunut vahinko (1. lakiehdotuksen 5 §)

Voimassa olevan lain mukaan riskialttiissa urheilulajissa tai toiminnassa aiheutuneesta vahingosta korvataan vain kohtuulliset ja tarpeelliset sai-

**Postiosoite
Postadress**

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

**Käyntiosoite
Besöksadress**

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

**Puhelin
Telefon**

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

**Faksi
Fax**

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

**S-posti, internet
E-post, internet**

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

raanhoitokustannukset sekä muut tarpeelliset kulut (8 §) ja kuolemantapauksessa hautausavustus sekä kustannukset vainajan kuljettamisesta kotimaahan (10 § 1 mom.). Ehdotuksen mukaan myös nämä kustannukset rajattaisiin jatkossa korvauspiirin ulkopuolelle.

Lisäksi korvauspiiristä rajattaisiin ehdotuksen mukaan pois kilpa- tai ammattiuurheilussa aiheutuneet vahingot.

Oikeusministeriö katsoo, että yhdenmukaisuuden vuoksi myös kilpa- ja ammattiuurheilu tulisi määritellä pykälätekstissä vastaavasti kuin pykälän 2 momentissa nykyisin määritellään, mitä riskialttiilla urheilulajilla ja toiminnalla tarkoitetaan.

Matkatavaravahinko (1. lakiehdotuksen 13 §)

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan korvauksesta vähennetään, mitä hakijalla on oikeus saada kuljetusyhtiöltä tai sen vakuutuksesta.

Pykäläkohtaisten perustelujen mukaan matkustajaa veloitettaisiin vaatimaan korvausta ensisijaisesti kuljetusyhtiöltä (HE 147/2020 vp, s. 8). Perusteluista saa sen käsityksen, että korvausvaatimuksen esittäminen kuljetusyhtiölle riittäisi ja jos kuljetusyhtiö kieltäytyy korvaamasta vahinkoa, matkustaja saisi korvauksen lain perusteella. Pykälätekstissä kuitenkin yksiselitteisesti rajataan korvauspiirin ulkopuolelle se vahingon osuus, josta matkustajalla olisi oikeus saada korvausta kuljetusyhtiöltä. Pykälätekstin perusteella merkitystä ei olisi siis sillä, saako matkustaja tosiasiassa korvausta kuljetusyhtiöltä.

Montrealin yleissopimus, johon pykäläkohtaisissa perusteluissa viitataan, koskee vain lentokuljetuksia. Matkatavaravahinko voi aiheutua myös muita kuljetusvälineitä käytettäessä. EU:n alueella matkustettaessa korvauksia voidaan usein vaatia kyseistä kuljetusmuotoa koskevan EU-asetuksen perusteella, mutta muualla liikuttaessa matkustajan oikeus korvauksiin ei ole yhtä selvää. Näissä tilanteissa korvausoikeuden selvittäminen ei aina ole matkustajalle eikä Valtiokonttorillekaan helppoa. Perusteluista ei ilmene,

olisiko matkustajalla kaikissa tilanteissa näyttötaakka siitä, ettei hänellä ole oikeutta saada korvausta kuljetusyhtiöltä tai sen vakuutuksesta.

Oikeusministeriö toteaa, että käytännössä korvauksen saaminen kuljetusyhtiöltä tai sen vakuutuksesta voi myös osoittautua vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi, vaikka henkilöllä tällainen oikeus olisikin Montrealin yleissopimuksen tai muun säännöksen perusteella. Matkustaja voi joutua viemään korvausvaatimuksensa tuomioistuimen tai muun riidanratkaisuelimen käsiteltäväksi eikä hänellä 15 §:n perusteella olisi mahdollisuutta saada Valtiokonttorilta korvausta näistä oikeudenkäyntikuluistaan. Ilman tuomioistuin-käsittelyäkin matkustaja voi joutua odottamaan korvausta pitkään.

Ehdotettu muutos voi edellä todetun vuoksi johtaa joissakin tilanteissa matkustajan kannalta kohtuuttomaan tilanteeseen. Tämän vuoksi oikeusministeriö ehdottaa harkittavaksi sitä, että pykäläteksti muutettaisiin vastaamaan perusteluja eli matkustaja veloitettaisiin hakemaan korvausta ensisijaisesti kuljetusyhtiöltä, mutta ellei hän kohtuullisessa ajassa saisi siltä korvausta tai vastaus olisi kielteinen, Valtiokonttori korvaisi matkavaralle aiheutuneen vahingon. Näissä tilanteissa matkustaja voisi siirtää oikeutensa korvaukseen Valtiokonttorille, joka voisi harkintansa mukaan vaatia kuljetusyhtiöltä korvausta tuomioistuimessa.